

LATVIJAS
UNIVERSITĀTE

Kādā Latvijā vēlamies dzīvot? Latvija 2050

Prof. Dr.oec. Jānis Priede
Dekāns

Ekonomikas un sociālo zinātņu fakultāte
Latvijas Universitāte

MANA
LATVIJA
MANA
ATBILDĪBA

2025.gada 31.oktobris

Saturs

1. “Dižtendences” pasaulē

2. Eiropas attīstības prioritātes

3. Latvija 2050

LATVIJAS
UNIVERSITĀTE

Mēs esam šeit...

ar visām savām problēmām un
izaicinājumiem

Dižtendences pasaulē

100 gadu perspektīva

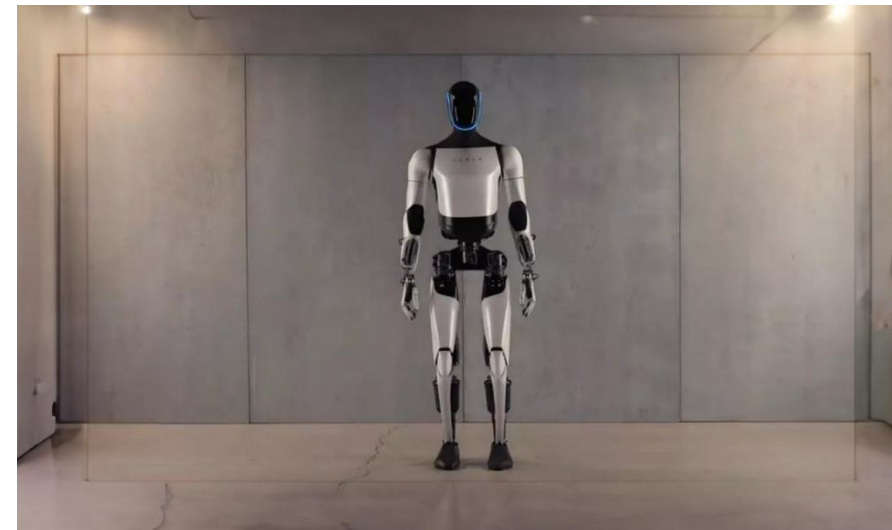

LATVIJAS
UNIVERSITĀTE

1. Klimata pārmaiņas un planētas ierobežojumi

2. Tehnoloģiskie satricinājumi un digitālās attīstības paātrinājums

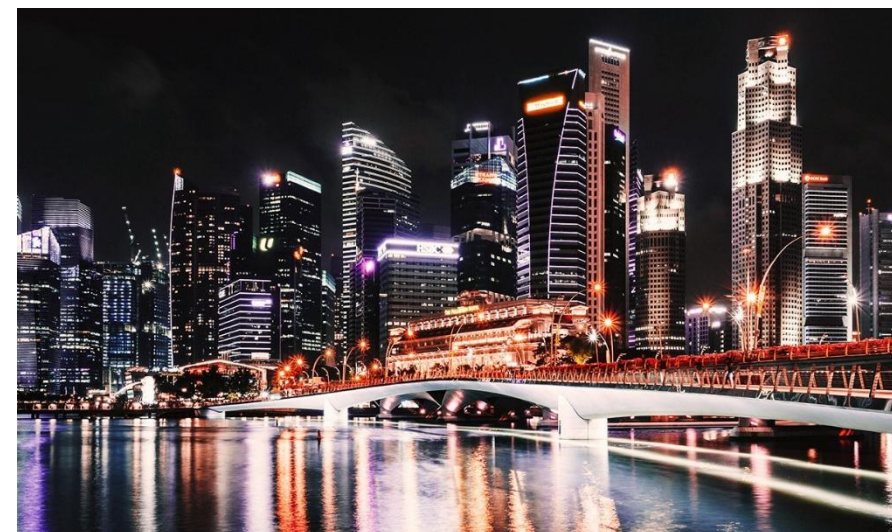
3. Demogrāfiskās pārmaiņas, sabiedrības novecošanās un iedzīvotāju pārvietošanās

4. Resursu trūkums un patēriņa modeļu maiņa

5. Urbanizācija un diž- pilsētu veidošanās

6. Globalizācija, fragmentācija un ģeopolitiskie procesi

7. Veselība, ilgmūžība un cilvēka spēju paplašināšana (augmentācija)

8. Enerģētikas sistēmu pārveide un pāreja uz ilgtspējību

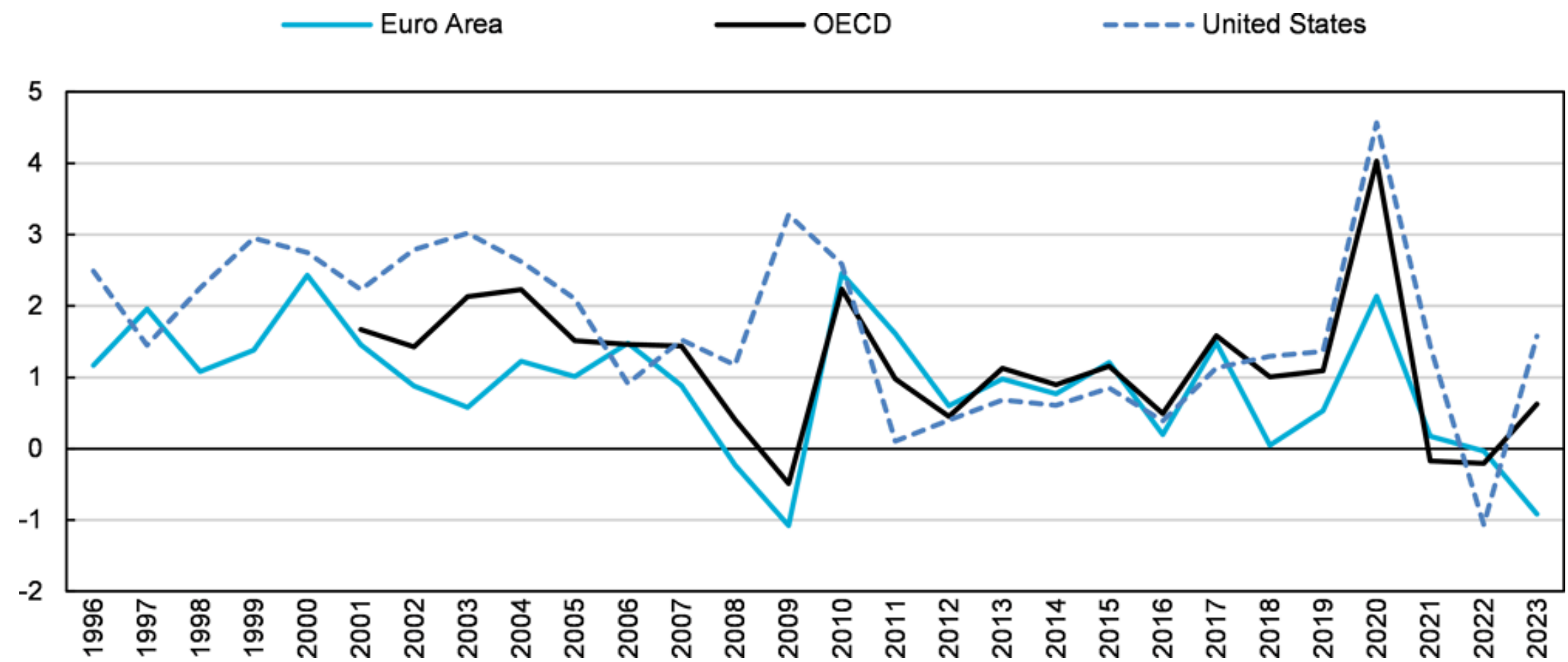
9. Sociālās pārmaiņas, nevienlīdzība un pārvaldība

Global Productivity

Trends, Drivers, and Policies

Edited by Alistair Dieppe

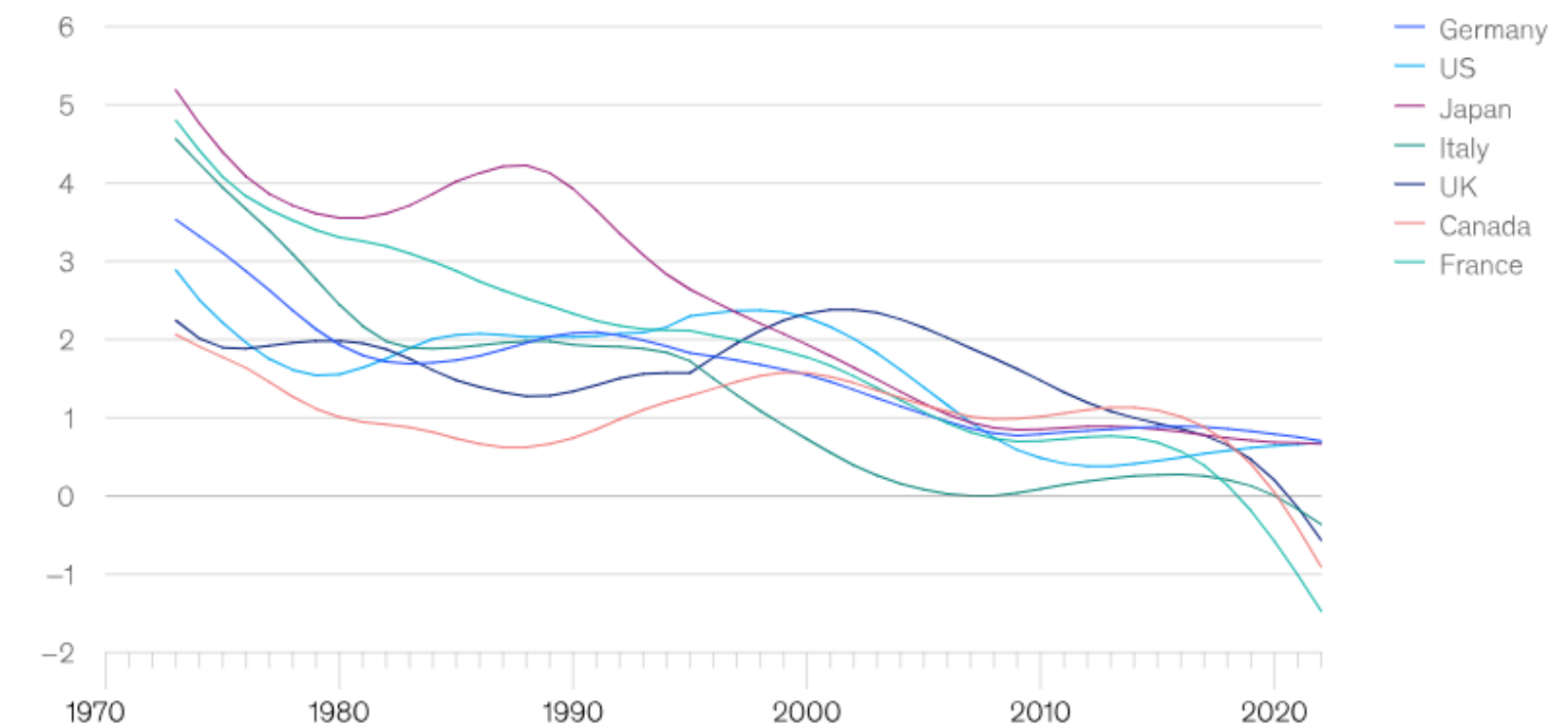

Labour productivity growth since 1995

GDP per hour worked, Per cent

Rates of productivity growth have been declining in G7 countries.

Trend GDP per hour worked, constant prices¹

¹Trend productivity growth derived using the Hodrick Prescott filter.
Source: OECD; McKinsey analysis

Kādi ir
produktivitātes
avoti?

LATVIJAS
UNIVERSITĀTE

Four scenarios for the future of productivity in 2030

Source: World Economic Forum. (2025).
Global Economic Futures: Productivity in 2030.

Inovācijas -
galvenais
globālās
ekonomikas
attīstības
virzītājspēks

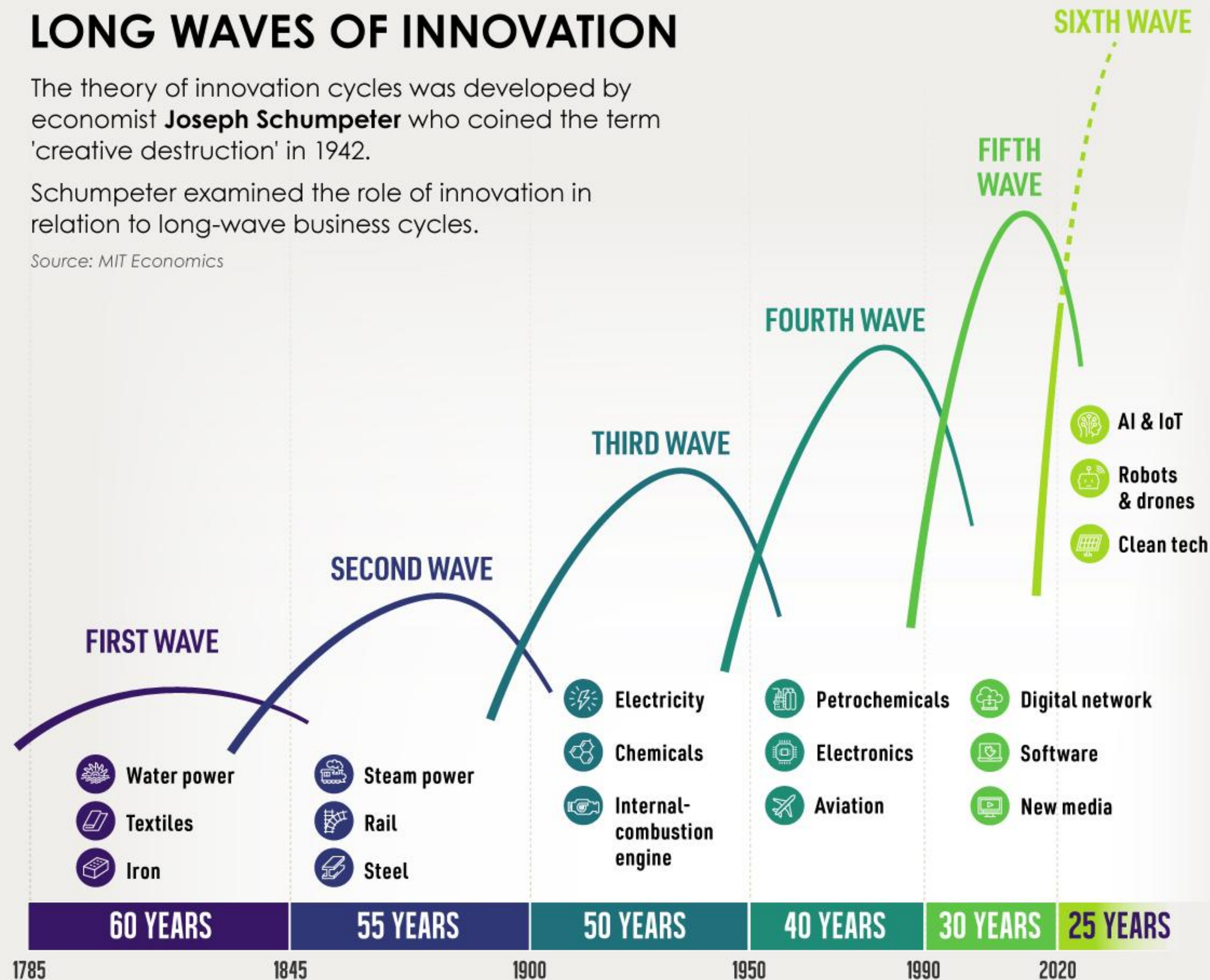
LATVIJAS
UNIVERSITĀTE

LONG WAVES OF INNOVATION

The theory of innovation cycles was developed by economist **Joseph Schumpeter** who coined the term 'creative destruction' in 1942.

Schumpeter examined the role of innovation in relation to long-wave business cycles.

Source: MIT Economics

Source: Edelson Institute

Inovācijas -
galvenais
globālās
ekonomikas
attīstības
virzītājspēks

LATVIJAS
UNIVERSITĀTE

THE SVERIGES RIKSBANK PRIZE
IN ECONOMIC SCIENCES IN MEMORY
OF ALFRED NOBEL 2025

**Joel Mokyr, Philippe Aghion, Peter
Howitt win Nobel Prize for Economics
for their research on innovation-driven
economic growth**

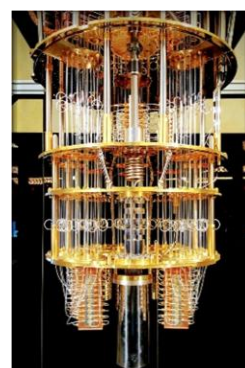
Ekonomikas attīstības veicinātāji nākošajā dekādē...

Procesu automatizācija
un virtualizācija

Nākotnes sakaru
tehnoloģijas un Lietu
internets

Kvantu skaitļošana

Mākslīgais intelekts

Paplašinātā realitāte

Blokķēdes

Gēnu tehnoloģijas

LATVIJAS
UNIVERSITĀTE

Avoti:

1. *World Economic Forum*
2. *Harvard Business Review*
3. *Forbes*
4. *McKinsey*

Nākotne
strauji
tuvojas

LATVIJAS
UNIVERSITĀTE

amazon

AI3E

**AMAZON PLANS TO
REPLACE UP TO 600,000
U.S. WORKERS WITH
ROBOTS BY 2033**

SWIPE

Neo

**THIS IS NOT A GUY IN A
SUIT, THIS IS NEO, A
NEW HUMANOID ROBOT
FOR YOUR HOME**

Kas noteiks
Eiropas
konkurētspēju
nākotnē?

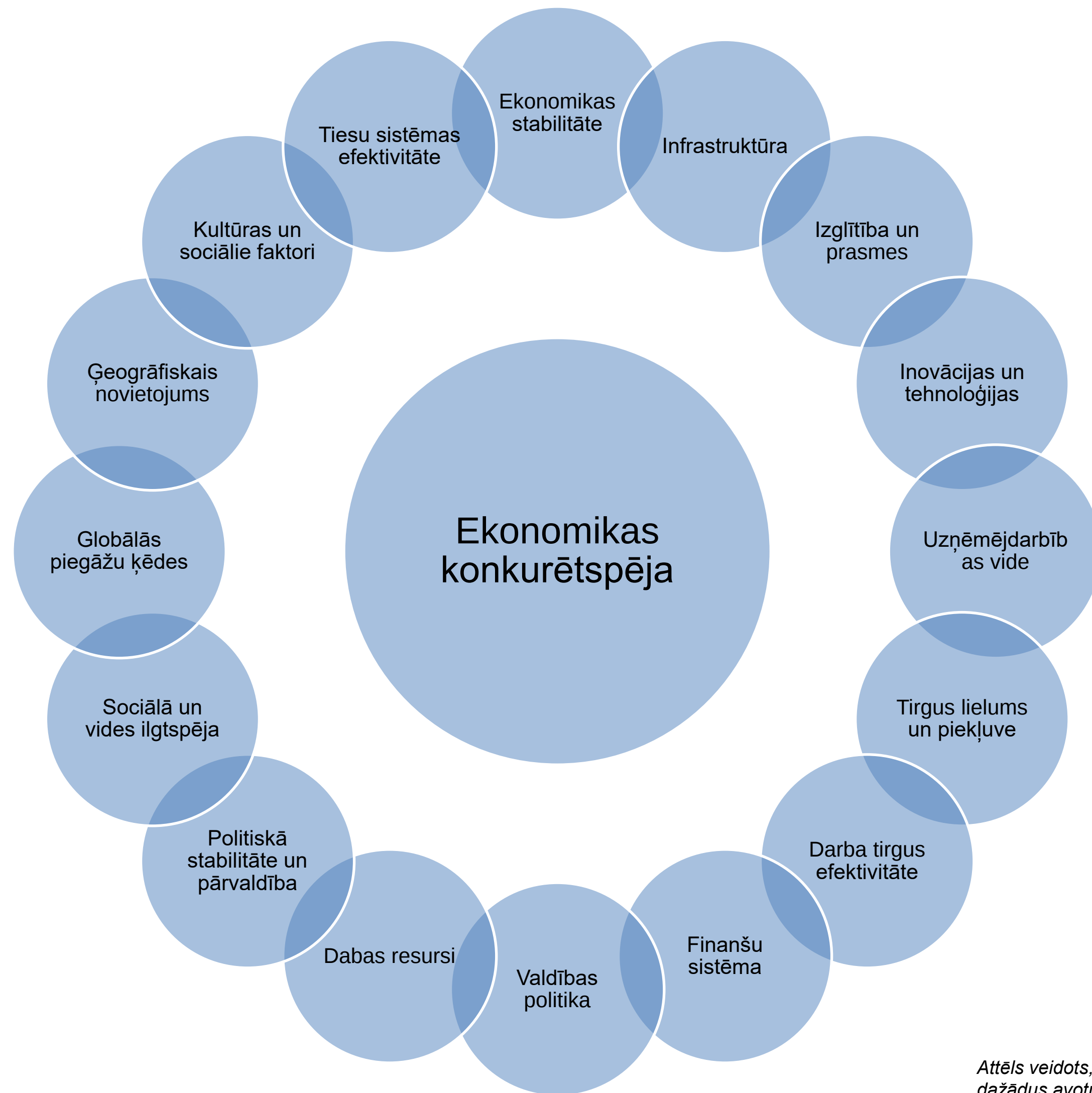
LATVIJAS
UNIVERSITĀTE

Ekonomikas konkurētspēju noteicošie faktori

LATVIJAS
UNIVERSITĀTE

Attēls veidots, izmantojot
dažādus avotus

September 2024

Draghi's plan to rescue the European economy

Will EU leaders do whatever it takes?

By Sander Tordoir, Aslak Berg, Elisabetta Cornago, Zach Meyers and Luigi Scazzieri

Dragi plāns Eiropas konkurētspējai nākotnē

1. Inovāciju un produktivitātes plaisas mazināšana

Eiropas produktivitātes pieaugums ir palēninājies, un tā atpaliek no līderiem galvenajās progresīvajās tehnoloģijās.

2. Dekarbonizācija un rūpniecības konkurētspēja

Eiropai jāspēj apvienot zaļo pāreju ar rūpnieciskās jaudas saglabāšanu, samazinot enerģijas un ražošanas izmaksas un izvairoties no pretrunas starp klimata mērķiem un konkurētspēju.

3. Drošība un ārējās atkarības mazināšana

Eiropai jāveido stratēģiska autonomija — jāsamazina atkarība no ārvalstu piegādes ķēdēm (izejvielu, tehnoloģiju jomā), jāstiprina aizsardzības un rūpnieciskā bāze, kā arī jāaskaņo ekonomikas ārpolitika.

LATVIJAS
UNIVERSITĀTE

DOW JONES ▲ +0.53% NASDAQ ▲ +0.34% S&P 500 ▲ +0.11% AAPL ▼ -0.08% NVDA ▲ +0.76% MSFT ▲ +2.45% AMZN ▲ +0.21% META ▲ +0.28% TSLA ▲ +2.42%

TECH

Europe promised an innovation comeback against the US and China. One year on, it's barely scratched the surface.

By [Thibault Spirlet](#) + Follow

Former European Central Bank president Mario Draghi presented a sweeping report last year, urging Europe to close its innovation gap with the US and China. *Thierry Monasse/Getty Images*

AD

Sep 9, 2025, 3:37 PM GMT+3

[Share](#) [Save](#) [Add us on](#)

LATVIJAS
UNIVERSITĀTE

Kādā Latvijā
vēlamies dzīvot?

Latvija 2050

LATVIJAS
UNIVERSITĀTE

LATVIJAS UNIVERSITĀTES EKONOMIKAS UN SOCIĀLO
ZINĀTŅU FAKULTĀTES PRODUKTIVITĀTES
ZINĀTNISKAIS INSTITŪTS

“LATVIJAS UNIVERSITĀTES DOMNĪCA LV PEAK”

LV PEAK

LATVIJAS UNIVERSITĀTES DOMNĪCA

LATVIJAS
UNIVERSITĀTE

EKONOMIKAS UN
SOCIĀLO ZINĀTŅU
FAKULTĀTE

VALSTS ATTĪSTĪBAS VĪZIJA
LAIKA POSMAM LĪDZ 2050.GADAM:
VĒRTĪBAS, AKSIOMAS UN
SABIEDRĪBAS GAIDAS

Pētījums
Līgums Nr. 2024/065

Projekta vadītājs: Prof. Gundars Bērziņš

Rīga, 2025.gads

SATURS

SAĪSINĀJUMI.....	4
IEVADS.....	6
1. LATVIJAS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJAS 2050 IETVARA IZSTRĀDES METODOLOĢIJA.....	8
2. VĒRTĪBU IDENTIFICĒŠANA	21
2.1. VALSTS PASTĀVĒŠANAS UN NEPĀRTRAUKTĪBAS NODROŠINĀŠANA	21
2.2. LATVIEŠU VALODAS UN KULTŪRAS VIDES SAGLABĀŠANA UN ATTĪSTĪBA.....	24
2.3. VALSTS IEDZĪVOTĀJU LABKLĀJĪBAS PIEAUGUMS	26
3. LATVIJAS NĀKOTNES SABIEDRĪBA – IZPĒTE PAR SABIEDRĪBAS GAIDĀM – LATVIJA 2050.GADĀ	30
4. AKSIOMU NOTEIKŠANA NĀKOTNES VĪZIJAI	37
4.1. CILVĒKKAPITĀLA ATTĪSTĪBA, VESELAS UN ZINĀŠANĀS BALSTĪTAS SABIEDRĪBAS VEIDOŠANA.....	37
4.1.1. Demogrāfija un ģimenes	37
4.1.2. Cilvēkkapitāla dimensijas	42
4.2. GLOBĀLĀS KONKURĒTSPĒJAS STIPRINĀŠANA	51
4.2.1. Izmaksu konkurētspēja	54
4.2.2. Produktivitāte	59
4.3. VALSTS TEHNOLOĢISKĀ UN DIGITĀLĀ ATTĪSTĪBA	63
4.4. INOVĀCIJU KAPACITĀTES PALIELINĀŠANA.....	71
4.5. VALSTS FINANŠU SISTĒMAS UN KAPITĀLA TIRGUS ATTĪSTĪBA	80
4.5.1. Kapitāla tirgus attīstība.....	80
4.5.2. Valsts budžets un nodokļu sistēma	87
4.6. VIDES ILGTSPĒJA UN KLIMATA PĀRMAIŅU MAZINĀŠANA	91
4.7. ĀRĒJĀS UN IEKŠĒJĀS DROŠĪBAS STIPRINĀŠANA	100
4.8. PUBLISKĀS PĀRVALDES EFEKTIVITĀTE.....	105
4.9. PILSONISKĀS SABIEDRĪBAS ATTĪSTĪBA.....	111
SECINĀJUMI UN PĒTĪJUMA TĀLĀKIE SOĻI.....	115
BIBLIOGRĀFIJA	118
PIELIKUMI.....	138
1. PIELIKUMS	139
2. PIELIKUMS	140
3. PIELIKUMS	146
4. PIELIKUMS	174

Kādā Latvijā
vēlamies dzīvot?

Latvija 2050

- Cilvēkkapitāls, demogrāfija
- Konkurētspējas stiprināšana
- Tehnoloģiskā un digitālā attīstība
- Inovāciju kapacitātes palielināšana
- Finanšu sistēmas, kapitāla tirgus
- Vides ilgtspēja, klimata pārmaiņas
- Drošības stiprināšana
- Publiskās pārvaldes efektivitāte
- Pilsoniskās sabiedrības attīstība

LATVIJAS
UNIVERSITĀTE

Mūsu cilvēki ir mūsu vērtība

Latvija - galvenie demogrāfijas rādītāji

	2022	2030	2040	2050	2060	2070	peak value	peak year	change 2022-2070
Population (thousand)	1 885	1 746	1 580	1 460	1 352	1 257	1 889	2023	-628
Population growth rate	0.0%	-1.2%	-0.9%	-0.8%	-0.8%	-0.6%	0.2%	2023	-0.6%
Old-age dependency ratio (pop 65+ / pop 20-64)	36.0	42.8	49.8	58.8	69.0	61.0	69.4	2059	25.0
Old-age dependency ratio (pop 75+ / pop 20-74)	14.1	15.9	21.0	25.2	29.9	34.5	35.1	2068	20.5
Ageing of the aged (pop 80+ / pop 65+)	28.9	26.5	31.2	34.5	36.1	47.9	47.9	2070	19.0
Men - Life expectancy at birth	70.3	72.6	75.4	78.0	80.4	82.5	82.5	2070	12.2
Women - Life expectancy at birth	79.8	81.5	83.4	85.2	86.9	88.4	88.4	2070	8.6
Men - Life expectancy at 65	14.1	15.5	17.1	18.6	20.1	21.5	21.5	2070	7.4
Women - Life expectancy at 65	19.0	20.3	21.7	23.0	24.2	25.4	25.4	2070	6.4
Men - Survivor rate at 65+	68.2	72.9	78.2	82.5	86.0	88.8	88.8	2070	20.6
Women - Survivor rate at 65+	87.1	88.9	90.9	92.6	93.9	95.0	95.0	2070	7.8
Men - Survivor rate at 80+	29.8	36.9	45.5	53.7	61.2	67.7	67.7	2070	37.9
Women - Survivor rate at 80+	60.1	65.7	71.4	76.3	80.5	84.0	84.0	2070	23.9
Net migration (thousand)	32.9	-7.4	-2.4	-0.4	0.2	1.9	32.9	2022	-31.0
Net migration (% population previous year)	1.7%	-0.4%	-0.2%	0.0%	0.0%	0.1%	1.7%	2022	-1.6%

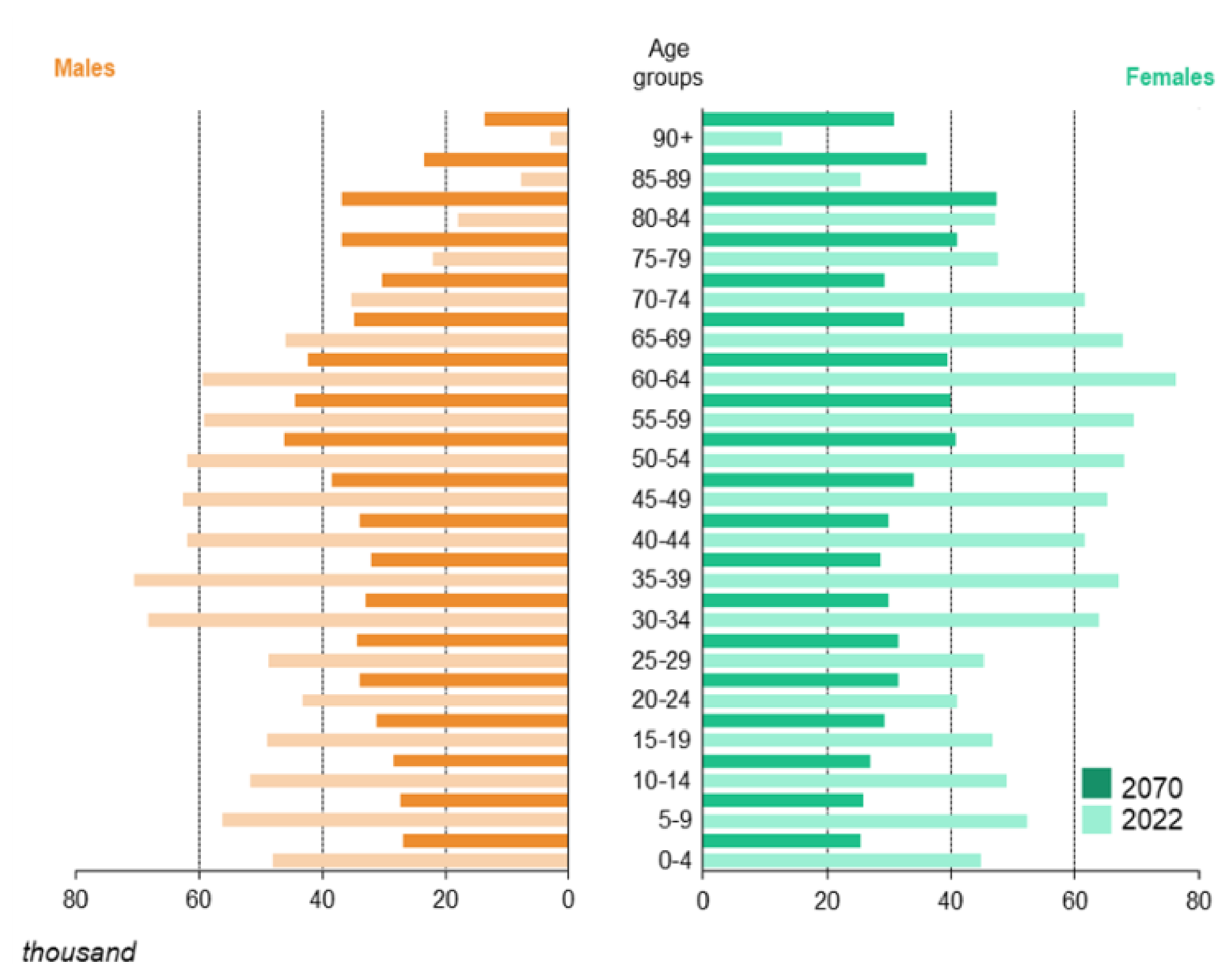
Source: Eurostat, European Commission.

Mūsu cilvēki ir mūsu vērtība

LATVIJAS
UNIVERSITĀTE

Latvija – vecuma struktūra 2022.gads pret 2070.gadu

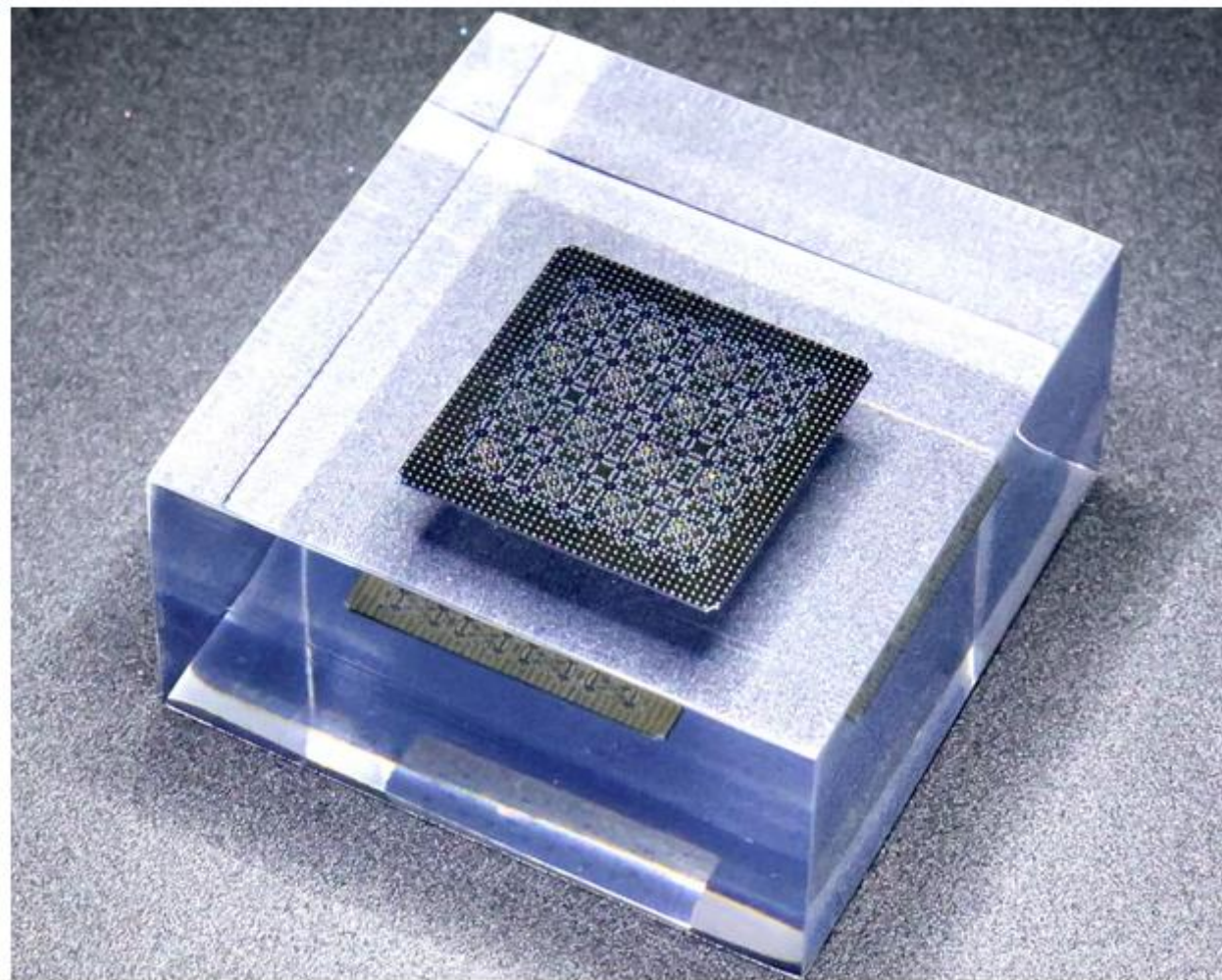

Source: Eurostat, European Commission.

Kvantu tehnoloģiju attīstība arī Latvijā

Google hails breakthrough as quantum computer surpasses ability of supercomputers

Algorithm performed task beyond capability of classical computers, although experts say real-world application still years away

PARTNERI

LATVIJAS KVANTU INICIATĪVU FINANSĒ:

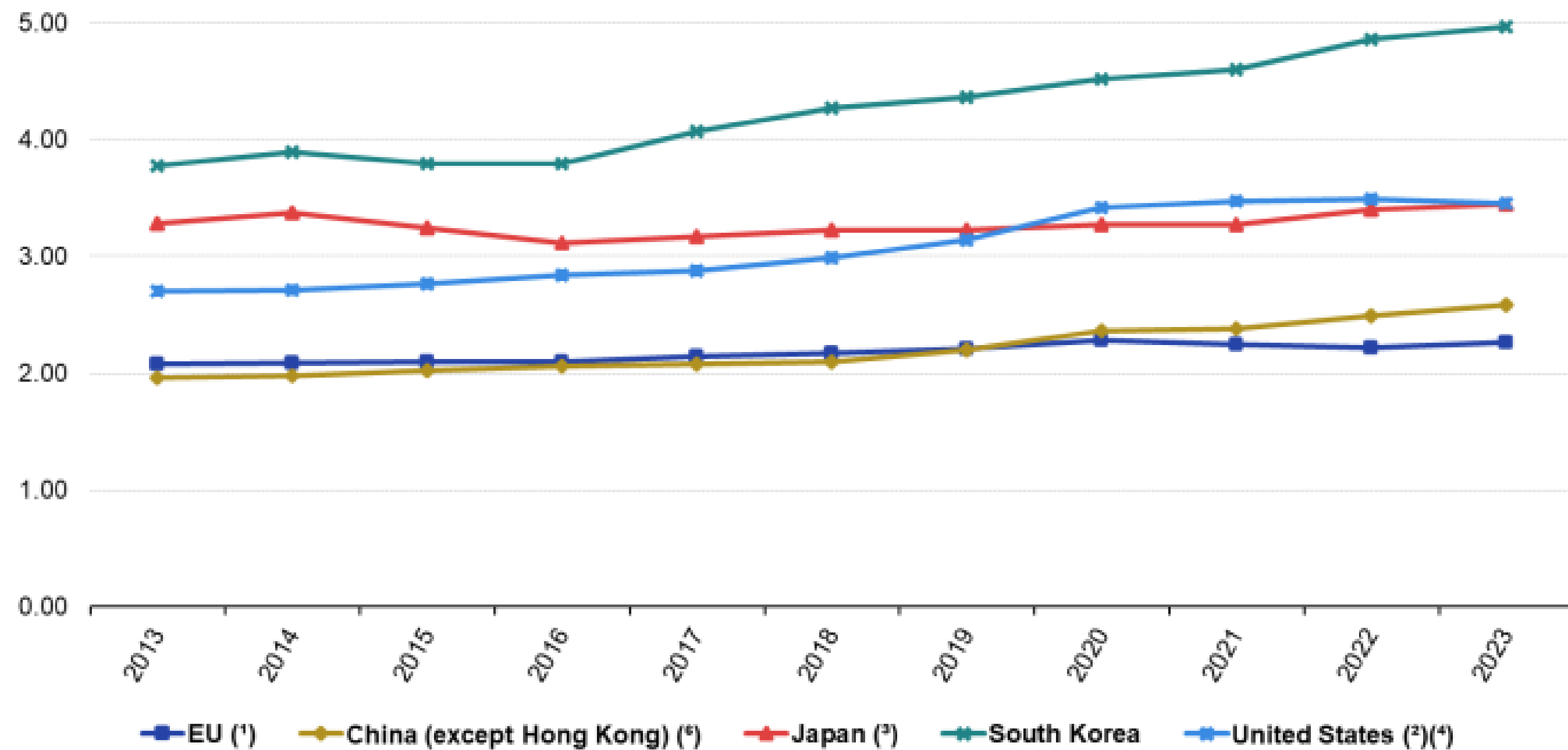
Globālā konkurence

LATVIJAS
UNIVERSITĀTE

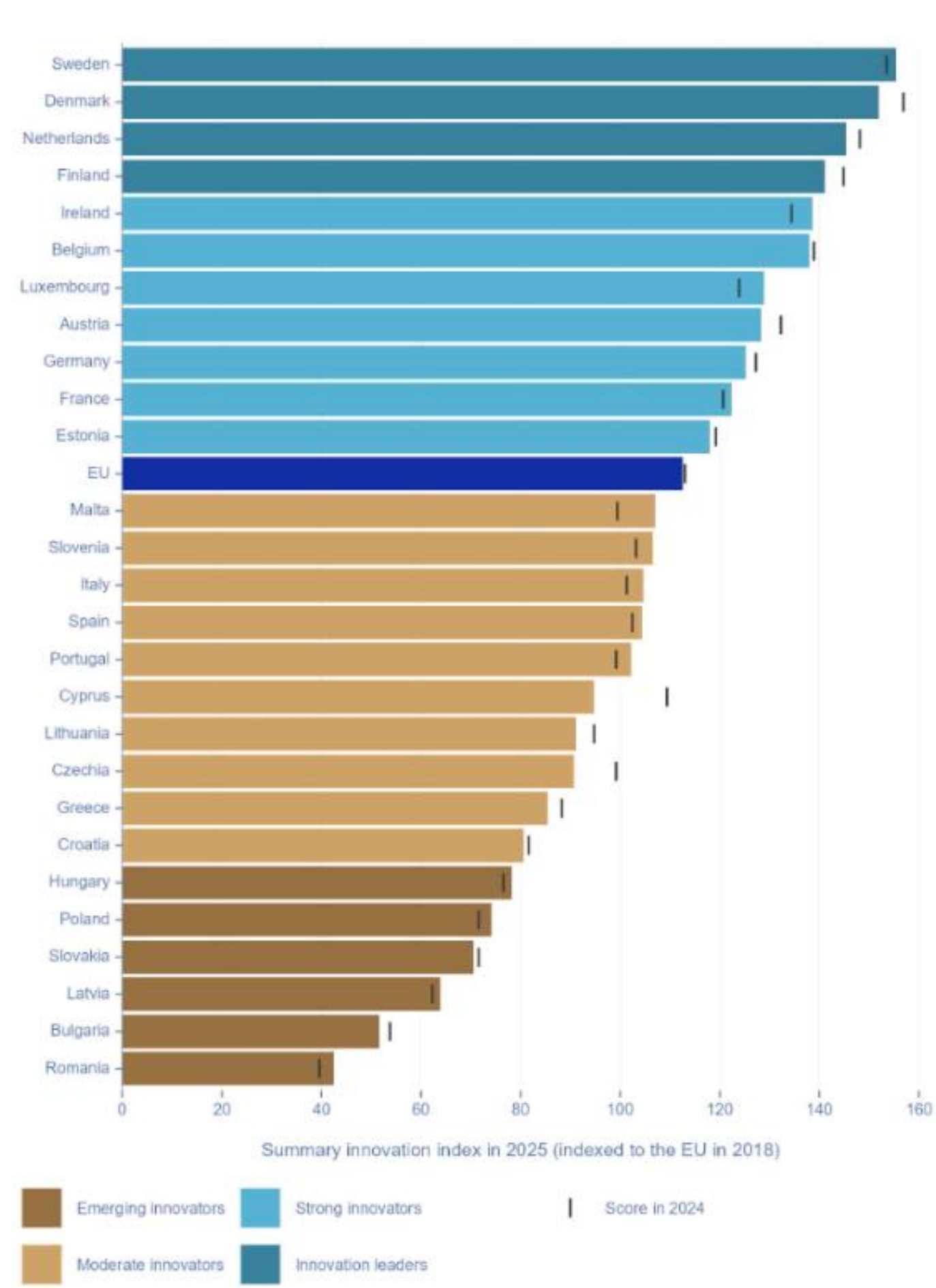
Gross domestic expenditure on R&D, 2013-2023

(%, relative to GDP)

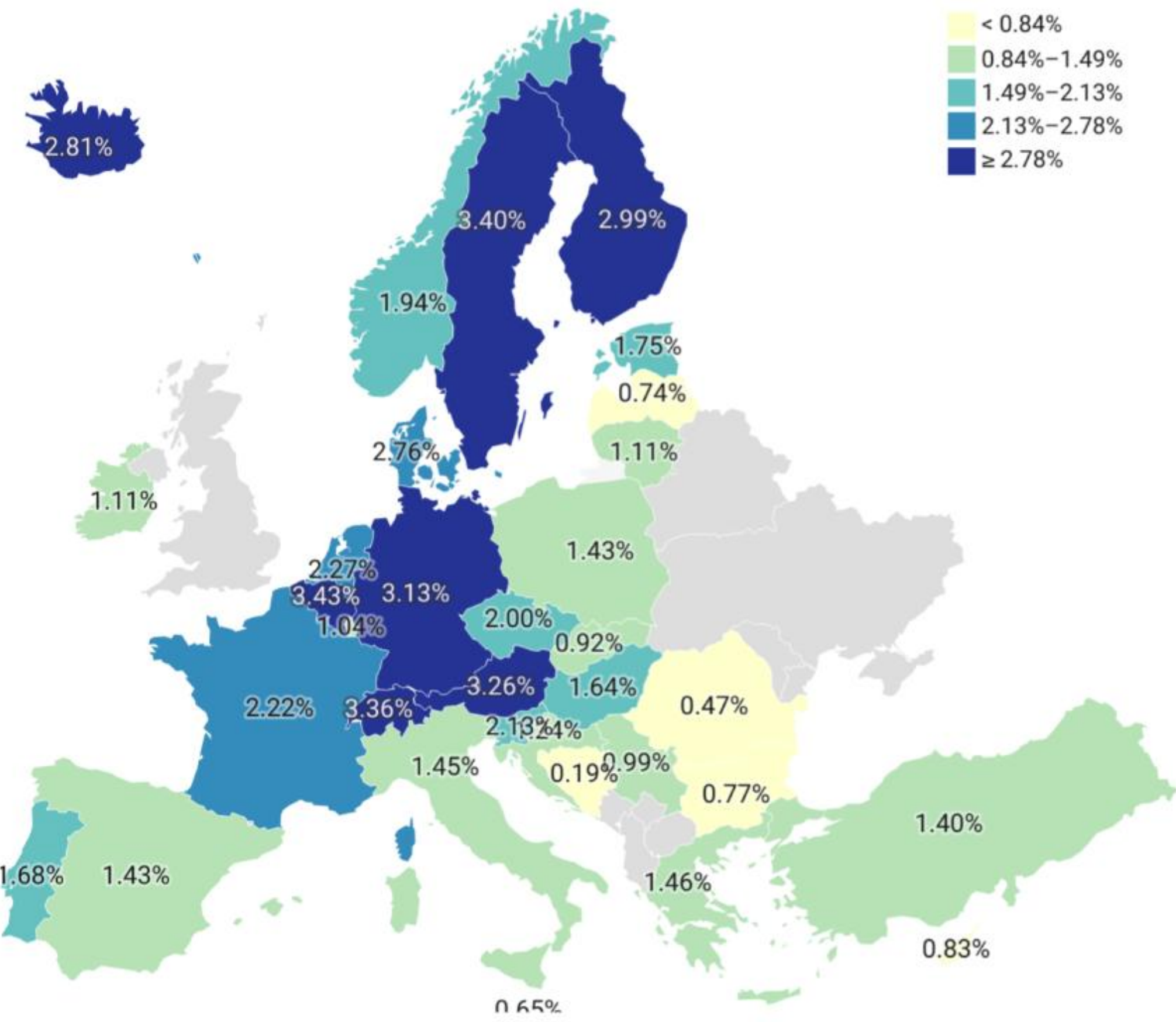

Vai spējam izlemt par pētniecības un inovāciju nozīmi Latvijā?

Innovation scoreboard 2024

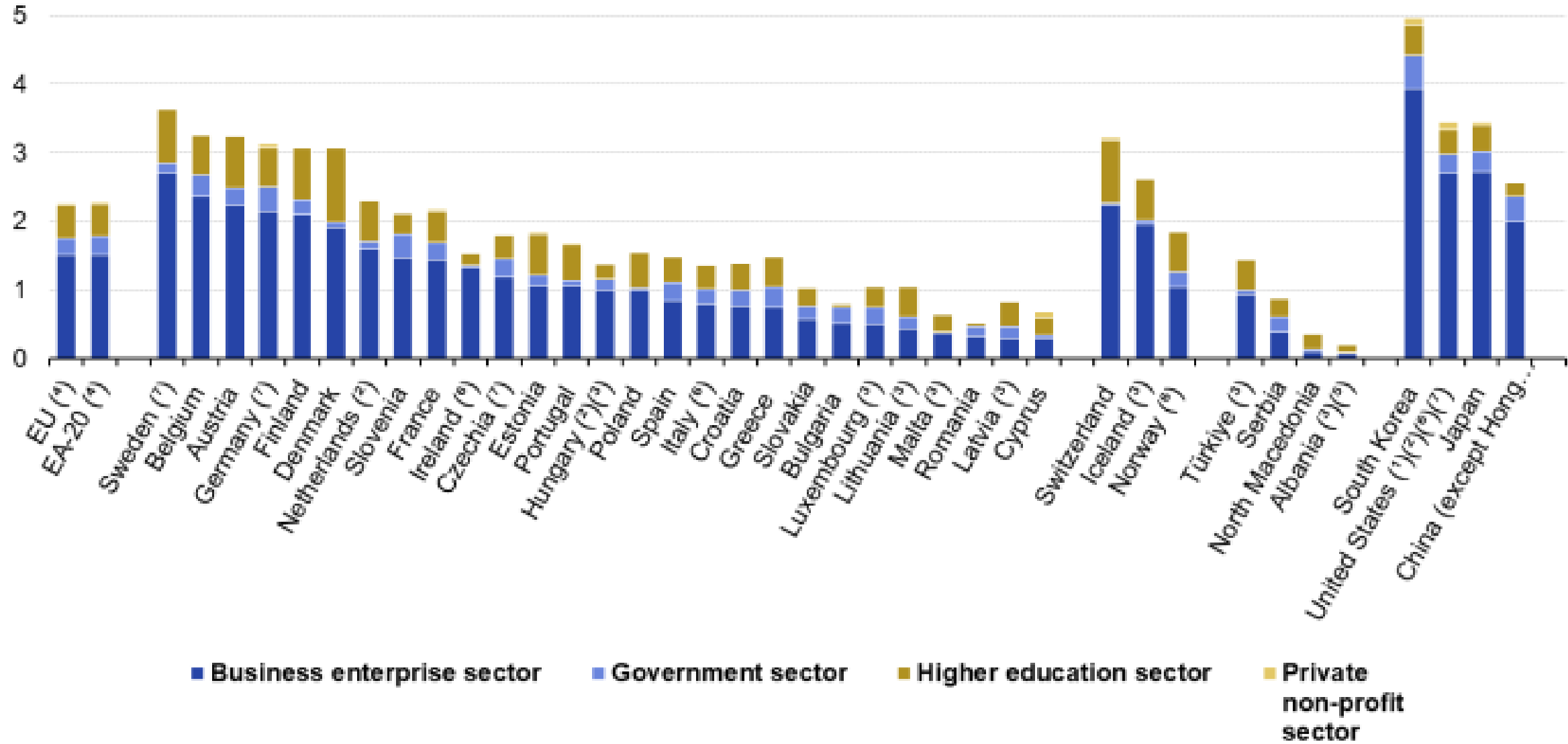
Percentage of GDP spent in R&D in 2021

Source: Eurostat

Vai spējam izlemt
par svarīgo?

Gross domestic expenditure on R&D by sector, 2023
(%, relative to GDP, ordered by the expenditure in the business enterprise sector)

LATVIJAS
UNIVERSITĀTE

Paldies!

**MANA LATVIJA =
MANA ATBILDĪBA**

LATVIJAS
UNIVERSITĀTE